

4. Сологуб Т.В. Автоматизована книговидача в читальному залі та абонементі педагогічного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: досвід, перспективи. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія: Бібліотекознавство. Книгознавство*. Вип. 4 / редкол.: С.А. Копилов (голова), В.С. Прокопчук (відп. ред.) та ін. Кам'янець-Подільський, 2015. С. 219-224.
5. Туровська Л. Інформаційні технології в науковій бібліотеці. *Бібліотечний форум України*. 2008. №2. С. 8-11.

The article covers traditions and innovations in the work of the reading room of the Pedagogical Faculty of the Kamenets-Podilskyi Ivan Ogiyenko National University. The introduction of the latest technologies is an important direction of the library's work with regard to the information provision of the educational process and the scientific activity of the higher educational institution.

Key words: *innovative activity, library, reading room, user, informatization, computerization of the library.*

Отримано: 09.04.2018

УДК 027.7:069.271:39:378.4(447.43-21)К-ПНУ

І. І. Грінішина, м. Кам'янець-Подільський

СПІВПРАЦЯ БІБЛІОТЕКИ УНІВЕРСИТЕТУ КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА З ЛАБОРАТОРІЄЮ ЕТНОЛОГІЇ ТА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДОЗНАВСТВА

У статті висвітлено роль співпраці бібліотеки університету з лабораторією етнології та українського народознавства, форми і методи організації, традиції та звичаїв українського народу.

Ключові слова: *університет, бібліотека, лабораторія етнології та українського народознавства, співпраця.*

Творча співпраця бібліотеки університету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка і лабораторії етнології та українського народознавства є складовою навчання і виховання студента як особистості, громадянина, людини. Це система знань про український народ, особливості його побуту й трудової діяльності, запорука розвитку основних і допоміжних галузей господарства, домашніх промислів та ремесл, знання народного одягу, харчування, народної медицини й календаря, звичаєвості, сімейної обрядовості, вірувань, народної моралі, знання свого роду й родоводу. В плані роботи бібліотеки зазначено: «Протягом року особливу увагу приділяти знаменним і пам'ятним датам класиків, традиціям та побуту, які ніколи не вмирили, а постійно жили в людських серцях».

Працівники бібліотеки і лабораторії етнології та українського народознавства в тісній співпраці систематизують і досліджують традиції матеріальної та духовної культури етносу, розробляють і втілюють сценарії народознавчих заходів. Серед зимово-новорічних свят Новий рік – є одним із найбільш таємничих, урочистих і «родинних» свят, яке обіцяє здійснення мрій кожному, хто вірить у чудеса. Неможливо визначити, який народ почав святкувати зустріч Нового року першим, оскільки це святкують усі народи нашої планети з давніх часів. Очікують дива не тільки діти, але й дорослі, навіть якщо вони

ззовні серйозні. За повір'ям, який перший день Нового року, таким буде і весь рік, тому бажано важку і неприємну роботу відкласти на потім [1, с.19].

До Нового року в університеті вже стало традицією оформлення «Новорічної феєрії». Цього року в залі рекреації протягом всіх новорічно-різдвяних свят діяла одноименна експозиція, організована бібліотекою та лабораторією етнології та українського народознавства (Л. Ситник, В. Щегельський). Відвідувачі мали можливість споглядати представлені на виставці різдвяні атрибути (дідух, сіно, вертепні шопки), новорічну ялинку з книг та книжкову виставку «Зима іде – свята веде». Багато років поспіль в університеті було організовано «Творчий конкурс вертепів», де визначали переможців працівники лабораторії, бібліотеки, студентського профкому. Зазвичай переможцям вручали солодоші. Глядачі мали можливість послухати колядки «Бог предвічний народився», «З неба зірка засвітила», «Нова радість стала», та щедрівки «Щедрий вечір всім вам, щаслива година», «Ой на річці, на Йордані» та ін. Колядки і щедрівки насичені релігійно-християнським змістом, ушляхетнюють козацьких лицарів, гетьманів, повноголосо стверджують думку, що Україна живе і вічно буде жити, що український народ відроджує й утверджує етнодуховність. Не оминають своєю увагою і важливість матеріального благополуччя родини, способу зберегти спогади про староукраїнський побут, покликані створити словесний образ заможності, спокою та сімейної злагоди [1, с.29]. Крім того, через колядки та щедрівки утверджується ідея боротьби зла і добра, Правди і Кривди. Лейтмотивом вертепів є боротьба народу за волю, долю, славу прадідовського рідного краю.

Найвітлішим весняним святом в українців здавна вважається Великдень. За переконанням православних віруючих, Великдень пов'язаний із воскресінням Ісуса Христа, а отже, символізує перемогу добра над злом і світла над птьмою. Христове Воскресіння стало своєрідним свідченням того, що Ісус Христос – це істинний Спаситель, оскільки Він переміг смерть, воскреснувши. Цим він дав надію всім віруючим людям [2, с.72]. Тому щороку керівник лабораторії етнології та українського народознавства Валерій Щегельський разом з бібліотекою проводить низку масових заходів, які зацікавлюють студентів і дозволяють краще дізнатись про традиції нашого народу, проявити свої здібності і таланти.

Так і цього року протягом усього передвеликоднього тижня в зоні рекреації відбувся майстер-клас з писанкарства та виставка пасхальних атрибутів «Великодня толока». Для перегляду була представлена експозиція кошиків, різноманітні види писанок, великоднє дерево та книжкова виставка «Великодні дзвони». Бажаючі мали можливість власноруч розписати писанки.

Яскравим прикладом творчої співпраці бібліотеки з навчально-науковою лабораторією етнології стало проведення літературно-народознавчого свята «Дух українства у предковічних звичаях та обрядах». Головна мета заходу – ознайомлення присутніх з українською традицією зустрічі весни, яка несе за собою співання веснянок, з якими пов'язані гаївки. На святі зазначалося, що українські обряди та звичаї, зокрема зустріч весни веснянками, ніколи не втрачалися, були лише часи, коли вони проявлялись у більшій чи меншій мірі.

Наші пращери уявляли весну цілком реальною особою – це струнка, зодягнена в різнокольоровий одяг дівчина. Там, де вона з'являлась, оживала природа, блакитніло небо, співали пташки. Закликання весни пов'язане насамперед із пернатими. Вважалося, що саме птахи приносять на своїх крилах з вирію – країни сонця – ключі від тепла [3, с.41]. Невід'ємним елементом свята були власне гаївки, які виконали студенти. Свято вдалось цікавим, веселим. Більшість присутніх уперше поба-

чили виконання такого красивого весняного обряду і, звичайно, використано побачане і почуте під час проходження практики, у професійній діяльності.

На особливу увагу заслуговує свято Покрови Пресвятої Богородиці, яке відзначають 14 жовтня. В Україні це свято відкривало весільний сезон. Цього дня незаміжні дівчата йшли до церкви помолитися Богородиці: «Пресвята мати Богородице, покрий голову мою червоним кокошником». Запорозькі козаки вважали своєю покровителькою саме святу Покрову. Тому 14 жовтня в Україні відзначають ще й День українського козацтва. Це дуже важливе свято для нашого народу, адже козацтво відіграло вирішальну роль у становленні нашої держави [1, с. 153]. Бібліотека і лабораторія етнології та українського народознавства завжди планують до цієї дати масові заходи, які входять у річний план проведення масових заходів.

У 2017-2018 навчальному році проведено історико-патріотичне свято «Благословенна та держава, що має відданих синів...», на якому присутні мали можливість послухати козацькі пісні, взяти участь у конкурсах, скуштувати гарбузову кашу.

Не залишається осторонь і свято Андрія. Воно є логічним продовженням молодіжних гулянь, де юнаки й дівчата шукали собі пару для майбутнього подружнього життя. Свято Андрія Первозванного, яке відзначають 13 грудня, є одним із найтаємничіших, найцікавіших, цього дня відбуваються заклинання й угадування майбутнього, ритуали з калитою та інші ворожіння. Андрієва ніч допомагає незаміжнім дівчатам пізнати свою долю: чи доведеться ще рік дівувати, чи на щасливого чекає вдале заміжжя. Це знайшло відображення і в народних прислів'ях: «Андрію, Андрію, я тобі коноплі сію, пеленою волочу, бо я заміж хочу» або «На Андрія робиться дівцям надія» [3, с. 159]. Ворожити потрібно було в ніч перед святом. Обов'язково одна із груп студентів факультету української філології та журналістики готує «Андріївські вечорниці». Вечері дівчата ворожать на ритуальне кусання «калити». Крім того, одним із найпоширеніших способів ворожіння є випікання балабушок (маленьких тістечок круглої форми з білого борошна), для яких воду потрібно було носити в роті. Найшвидше вийде заміж та дівчина, чию балабушку першою з'їсть пес.

Бібліотека Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка у співпраці з лабораторією етнології та українського народознавства намагається у повному обсязі досягнути традиції та звичаї українського народу і втілювати їх в життя. Творча співпраця лабораторії з бібліотекою – це не тільки кількість роботи, це спосіб донести книгу до читача, спосіб життя колективу за певними традиціями, це – складова виховної системи нашого університету.

Список використаних джерел:

1. Шкода М. Свята моєї Батьківщини : дитячий календар ілюстрований. Донецьк : ВКФ «БАО», 2007. 176 с.
2. Дорогоцінна енциклопедія українознавства. Донецьк : ВКФ «БАО», 2011. 288 с.
3. Скурагівський В. Святвечір : нариси-дослідження : у 2 кн. Київ : Перлина, 1994. Кн. 1. 288 с.
4. Скурагівський В. Святвечір : нариси-дослідження : у 2 кн. Київ : Перлина, 1994. Кн. 2. 191 с.
5. Неживий О.І., Ужченко В.Д. Дидактичний матеріал з народознавства на уроках української мови. Київ : Освіта. 1993. 287 с.

The article highlights the role of cooperation of the library of the university with the laboratory of ethnology and Ukrainian ethnography, forms and methods of organization of leisure activities of traditions and customs of the Ukrainian people.

Key words: university, library, laboratory of ethnology and Ukrainian ethnography, cooperation.

Отримано: 17.04.2018